

CYNGOR GWYNEDD

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	17 CHWEFROR 2015
TEITL	ADRODDIAD Y GWEITHGOR GWELLA RHEOLAETHAU
PWRPAS YR ADRODDIAD	ADRODD AR Y CYFARFOD A GYNHALIUYD AR 16 IONAWR 2015
AWDUR	JOHN PUGHE ROBERTS, CADEIRYDD Y PWYLLGOR ARCHWILIO
GWEITHREDIAD	DERBYN YR ADRODDIAD AC YSTYRIED YR ARGYMHELLION

1. CYFLWYNIAD

1.1 Yn ei gyfarfod ar 18 Rhagfyr 2014, penderfynodd y Pwyllgor Archwilio:

- **Bod Cadeirydd ac Is-gadeirydd y pwyllgor, ynghyd â'r Cynghorwyr Tom Ellis, Dilwyn Morgan a Angela Russell i wasanaethu ar y Gweithgor i ystyried yr archwiliadau oedd wedi derbyn categori barn 'C' yn ogystal ag archwiliad dilyniant Porthladdoedd. Cytunodd y Pwyllgor ei bod yn gyfrifoldeb ar unrhyw aelod sydd ddim yn gallu bod yn bresennol yn y Gweithgor i drefnu eilydd.**
- **Gwahodd yr Aelod Cabinet Amgylchedd a'r swyddogion perthnasol o'r Adran Rheoleiddio i gyfarfod nesaf y Gweithgor Gwella Rheolaethau parthed cynllun Pont Briwet.**

1.2 Cyflwynwyd crynodebau gweithredol 13 o adroddiadau i gyfarfod y Pwyllgor Archwilio ar 18 Rhagfyr 2014, sef adroddiadau oedd wedi eu rhyddhau'n derfynol rhwng 13 Medi 2014 a 30 Tachwedd 2014. Derbyniodd 2 o'r adroddiadau hyn farn 'C'.

1.3 Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, disgwylir i'r Pwyllgor Archwilio graffu adroddiadau monitro cyllideb, ac ystyried holl agweddau rheoli risg y Cyngor lle'n briodol. Felly, yn ogystal â thrafod adroddiadau archwilio mewnol oedd wedi derbyn barn 'C', rhoddwyd sylw i gynllun cyfalaf Pont Briwet gan y Gweithgor. Roedd y gyllideb gyfalaf wedi derbyn sylw gan y Cabinet ar 25 Tachwedd 2014, ac effaith oedi y cynllun gan Pwyllgor Craffu Cymunedau ar 2 Rhagfyr.

2 CYFARFOD Y GWEITHGOR

2.1 Cynhaliwyd cyfarfod y Gweithgor ar 16 Ionawr gyda Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor a'r Cynghorwyr Tom Ellis a Angela Russell, a Dewi Morgan, Uwch Reolwr Refeniw a Risg yn bresennol.

2.2 Yn ogystal â chynllun cyfalaf Pont Briwet, yr adroddiadau Archwilio Mewnol a dderbyniodd sylw'r Gweithgor oedd:

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	BARN
Rhaglenni Arolygu Hylendid Bwyd, Iechyd a Diogelwch	Rheoleiddio	Gwarchod y Cyhoedd	C
Canolfannau Hamdden	Economi a Chymuned	Hamdden	C
Dilyniant – Porthladdoedd	Economi a Chymuned	Morwrol a Pharciau Gwledig	Anfoddhaol

2.4 Pont Briwet

- 2.4.1 Mynychodd Aled Davies (Pennaeth Rheoleiddio) a Pat Jones (Cydllynydd Prosiect Pont Briwet) y cyfarfod, er mwyn diweddarau'r Gweithgor am y risgiau y mae'r Cyngor yn eu hwynebu wrth i brosiect adeiladu Pont Briwet newydd fynd yn ei flaen. Roedd y Pennaeth Cyllid hefyd yn bresennol ar gyfer yr eitem yma.
- 2.4.2 Nodwyd fod y Pwyllgor Craffu Cymunedau wedi edrych ar y mater yma ym mis Rhagfyr i ystyried effaith cau'r bont ar y dinesydd. Eglurodd yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg fod Archwilio Mewnol wedi edrych ar y cynllun o safbwynt y trefniadau i liniau risgiau, a'u bod yn gyfforddus fod cymalau o fewn y gytundeb gyda'r contractwr sydd yn mynd llawer o'r ffordd i amddiffyn buddiannau'r Cyngor. Nodwyd na ellid cael datblygiad o'r math yma heb risgiau cynhenid, ac mae risgiau pellach pan mae'r gwaith adeiladu mewn man ddaearyddol anodd, fel yn yr achos hwn.
- 2.4.3 Eglurodd y Pennaeth Rheoleiddio fod nifer o bethau all fynd o'i le gyda cynllun o'r math yma, ac mae hynny wedi ei amlygu'n barod, gyda peilon trydan yn sigo a hen fom yn cael ei darganfod yn y dŵr. Tra yn derbyn bod y gwaith wedi llithro o'r amserlen wreiddiol, ac ei bod yn ddealladwy bod pobl yn anfodlon oherwydd effaith hynny; mynegodd ei farn bod carfan cymharol fychan o bobl wedi chwyddo rhai o'r problemau i ymddangos yn fwy nag y maent.
- 2.4.4 Roedd y Pennaeth Rheoleiddio hefyd yn cydnabod fod yna risgiau ariannol ynghlwm i'r cynllun, ond fod swyddogion wedi cadw golwg fanwl ar hyn o'r cychwyn. Nododd fod y swyddogion yn ymwybodol fod dyddiad cau gwariant y grantiau yn dyddiad allweddol a bod pob ymdrech yn cael ei wneud i hawlio yr arian yn ei gyfanrwydd cyn y dyddiad hwnnw.
- 2.4.5 Dywedodd Cydllynydd Prosiect Pont Briwet fod angen ystyried dau agwedd:
- Y Cyhoedd. Roedd pawb yn cydnabod fod effaith wedi bod arnynt. Roedd yr agwedd yma eisoes wedi cael sylw gan y Pwyllgor Craffu Cymunedau.
 - Y Cyngor. O safbwynt y Cyngor, amser ydi'r risg mwyaf ac mae cais wedi ei wneud i Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO) am estyniad amser. Yn anffodus, mae'r rhaglen sydd yn ariannu cynllun Pont Briwet yn dod i ben a felly mae'n annhebygol y bydd modd llithro heibio Mehefin 2015.
- 2.4.6 Roedd y Gweithgor yn ymwybodol fod y contractwyr wedi cyflwyno hawliadau am gostau pellach. Adroddodd y swyddogion mai barn y Cyngor yw nad oes modd gosod gwerth ariannol arnynt ar hyn o bryd, ond y bydd gohebiaeth ffurfiol yn rhoi ffocws ar y materion allweddol. Roedd y swyddogion yn hyderus fod cadernid y cytundeb ffurfiol yn cynnig modd i'r Cyngor ymdrin yn briodol â'r hawliadau hyn, a fod y mater yn destun sylw cyfreithiol.
- 2.4.7 Holwyd y swyddogion am y drefn tendro. Eglurodd y Cydllynydd Prosiect mai'r Cyngor oedd wedi arwain y broses tendro gan nad oedd trefniadau Network Rail yn cwrdd ag amodau WEFO. Nodwyd fod trafodaethau parhaus gyda Network Rail.
- 2.4.8 Gofynnodd aelod beth ydi'r amserlen rŵan? Atebodd y Cydllynydd Prosiect mai diwedd Chwefror oedd yn y gytundeb wreiddiol, ac roedd y bont wedi ei chau yn gyfan gwbl er mwyn cwrdd â hynny. Y dyddiad cwblhau sydd wedi ei gynnig gan y contractwr erbyn hyn ydi diwedd Mehefin. Eglurwyd fod digwyddiadau megis y pylon wedi bwyta i mewn i'r ddarpariaeth ar gyfer tywydd garw.
- 2.4.9 Roedd y swyddogion yn cydnabod fod gwersi wedi eu dysgu o ran sut mae cyfathrebu gyda'r cyhoedd gyda cynllun o'r math yma.

- 2.4.10 Eglurwyd fod cynllun o fewn y gytundeb sydd yn delio â cholledion i'r Cyngor yn destun trafodaethau gyda bargyfreithwyr.
- 2.4.11 Roedd y Gweithgor yn ymwybodol fod methiant i osod pont dros dro, a defnyddio trefn confoi yn ei le, wedi bod yn destun cryn sylw yn lleol. Roedd y Gweithgor hefyd ar ddeall fod pris am bont dros dro wedi ei gynnwys yn y gytundeb. Gofynnwyd, felly, pam na osodwyd pont dro dro? Atebodd y Cydlynnydd Prosiect fod pont dros dro yn yr "indicative plan", ond fod egwyddorion peirianeg gwerth gorau ("best value engineering") yn rhoi cyfle i gwmnïau sy'n cyflwyno tendr i gynnig cynlluniau amgen. Nid pont dros dro oedd yng nghynnig gwreiddiol y cwmni llwyddiannus, ond dec wedi ei osod nesaf i'r rheilffordd. Roedd prisiau y cwmni oedd hynny oedd wedi cynnwys pont dros dro yn llawer uwch, y tu hwnt i'r gyllideb oedd yn ei lle. Nid oedd rheolaeth trafniadaeth wedi ei gynnwys yn y gytundeb, a daeth swyddogion i'r casgliad y byddai defnyddio rheolaeth traffig ar y ffordd trwy Maentwrog yn hytrach na dec dros dro yn gost niwtral. Pwysleisiwyd y bu trafodaethau gyda'r gymuned wrth ddod i'r penderfyniad yma.
- 2.4.12 Nodwyd fod trefniadau ar y gweill i ystyried effaith y gwaith adeiladu ar fusnesau lleol.
- 2.4.13 Holodd aelod am yr effaith y bydd agor y bont newydd yn ei gael ar ganol Penrhyndeudraeth. Ymatebodd y Pennaeth Rheoleiddio gan egluro fod ei Adran wedi edrych ar yr effaith tebygol ar yr ardal, ac wrth gwrs y bydd angen rhoi ystyriaeth dichonoldeb ac ariannol i wella'r rhwydwaith ffyrdd yn y pentref. Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am y gefnffordd, a bydd gwaith monitro yn dechrau yn syth er mwyn sefydlu os oes angen gwaith pellach i ddelio â chyfaint uwch o drafnidiaeth.
- 2.4.14 Roedd y Gweithgor o'r farn nad y tendr isaf sy'n cynnig y datrysiad gorau pob tro. A fyddai tendr uwch wedi bod yn "well", ac onid yw maint y risg erbyn hyn yn golygu y byddai derbyn tendr uwch wedi bod yn fwy economaidd yn y pen draw? Eglurodd y swyddogion fod y tendr wedi ei asesu a'i osod ar sail pris ac ansawdd ill dau, ac ni fu unrhyw arwydd yn ystod y cyfnod yma fod rheswm i amau gallu'r cwmni llwyddiannus, gan fod ganddynt drwyddedau angenrheidiol ayb. Tan y bydd y Cyngor wedi derbyn manylion am gostau ychwanegol, ni fydd modd rhoi pris terfynol ar y risg ariannol. Er hyn, mae swyddogion y Cyngor yn hyderus fod ansawdd ein cofnodion i gefnogi safbwynt y Cyngor yn dda iawn.
- 2.4.15 Eglurodd y Cydlynnydd Prosiect fod rheolwyr prosiect a syrfewyr meintiau da iawn ar y safle, gyda'r Pennaeth Rheoleiddio yn cadarnhau ei farn fod gan y Cyngor dîm da iawn a phrofiadol yno. Nodwyd fod y Cyngor wedi mynd trwy brosiect caffael ffurfiol cyn penodi rheolwyr prosiect a syrfewyr meintiau.
- 2.4.16 I gloi, pwysleisiodd y Pennaeth Rheoleiddio fod hwn yn brosiect cymhleth. Nid yw fel pont arferol oherwydd fod y rheilffordd arni hefyd Ac roedd angen prynu arbenigedd i mewn o'r tu allan i gynorthwyo gyda'r gwaith. Ond, mae hynny yn talu ar ei ganfed erbyn hyn oherwydd yr angen i ddelio â'r oedi a chostau ychwanegol.
- 2.4.17 Roedd y Gweithgor yn awyddus i'r Pwyllgor dderbyn ddiweddariad mewn rhai misoedd. Cytunwyd y byddent yn cael hynny trwy waith Archwilio Mewnol.
- 2.4.18 Diolchwyd i'r swyddogion am fynychu, ac am egluro'r sefyllfa. Roedd y Gweithgor yn casglu nad oedd modd meintiol i'r risg ariannol yn derfynol, ond yn gwerthfawrogi fod camau pendant wedi cymryd trwy gydol y prosiect i reoli'r risgiau yn rhesymol.**

2.5 Rhaglenni Arolygu Hylendid Bwyd, Iechyd a Diogelwch

2.5.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Mae cynnydd sylweddol wedi cael ei wneud gan yr Adran i geisio sicrhau eu bod yn ymdrin â diffygion a nodwyd yn adroddiad archwiliad yr Asiantaeth Safonau Bwyd. Gwelir bod ymarfer da bellach wedi ei ddatblygu yn nifer o'r gweithdrefnau oddi fewn y gwasanaeth. Mae ffurflenni manwl Archwiliadau Bwyd newydd wedi cael eu cynhyrchu a'u treialu. Mae canllawiau newydd hefyd wedi cael eu datblygu ar gyfer y gwasanaeth sef y Nodiadau Gweithdrefn Bwyd. Roedd rhain mewn ffurf drafft ar adeg yr archwiliad gyda'r bwriad o dderbyn cymeradwyaeth a'u cyhoeddi yn derfynol mor fuan ag sydd bosib. Fodd bynnag, mae rhai materion yn codi sydd heb gael eu gweithredu gan y gwasanaeth. Gwelir bod gwendidau yn y system monitro fewnol ac mewn trefniadau dirprwyo pe bae swyddogion yn absennol o'r gwaith a dylid sicrhau bod y dogfennau perthnasol yn cael eu cyflwyno yn derfynol mor fuan ag sydd bosib.

2.5.2 Roedd Aled Davies, Pennaeth Rheoleiddio, yn bresennol i drafod yr eitem yma.

2.5.3 Cyflwynwyd cefndir i'r adroddiad gan yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg. Eglurodd fod yr archwiliad wedi ei gynnwys yng nghynllun gwaith Archwilio Mewnol 2014/15 ar gais y Pennaeth Rheoleiddio, wedi i'r gwasanaeth Iechyd yr Amgylchedd dderbyn adroddiad beirniadol gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd ynglŷn ag elfennau o waith hylendid bwyd. Roedd yr Uwch Reolwr yn falch o adrodd fod nifer o'r problemau o fewn y Cyngor oedd wedi arwain ar hyn bellach wedi derbyn sylw, a gwelodd yr archwiliwr fod cynnydd wedi ei wneud ers adroddiad yr Asiantaeth Safonau Bwyd. Nodwyd hefyd fod y mater wedi cael sylw gan y Pwyllgor Craffu Cymunedau ym mis Gorffennaf 2014.

2.5.4 Dywedodd y Pennaeth Rheoleiddio ei fod yn gweld Archwilio Mewnol fel ffrind critigol sydd yn rhoi cysur os ydi pethau'n iawn, ond yn amlygu problemau os oes angen.

2.5.5 Cyflwynodd y Pennaeth Rheoleiddio gyd-destun i'r sefyllfa. Ar un agwedd benodol, nid oedd trefniadau mewnol y Cyngor er mwyn cofnodi archwiliadau yn gadarn yn ystod adolygiad yr Asiantaeth Safonau Bwyd, ond ers yr adroddiad bu'r gwasanaeth yn gweithio gyda'r Asiantaeth i roi trefniadau yn eu lle. Mae'r Asiantaeth wedi bod yn ôl ddechrau mis Hydref, ac adroddwyd eu bod yn hapus gyda'r cynnydd sydd wedi ei wneud.

2.5.6 Ymhellach, mewn tabl perfformiad o awdurdodau lleol ar waith orfodaeth bwyd yn y cylchgrawn Which?, roedd Gwynedd ymysg y gorau yng Nghymru ac yn yr 10 uchaf trwy Brydain; nodwyd fod y Prif Weithredwr wedi cael e-bost ganddynt. Roedd y Pennaeth yn awyddus i bwysleisio nad yw hyn yn esgus i laesu dwylo, ac mae'r Gwasanaeth yn gweithio ar y rhaglen wella a gytnwyd gan y Pwyllgor Craffu. Roedd y swyddogion perthnasol yn hyderus y bydd yr archwiliad dilyniant yn dangos gwelliant mawr.

2.5.7 Nodwyd gan aelodau'r Gweithgor eu bod yn gwerthfawrogi'r gwaith ac yn deall pwysigrwydd cael hyn yn iawn. O ran cyd-destun, nododd y Pennaeth Rheoleiddio fod dros 2000 o fusnesau yn berthnasol i'r gwaith oedd yn destun adolygiad yr Asiantaeth Safonau Bwyd. Wrth gwrs, mae rhai sefydliadau sy'n gwerthu bwyd yn risg uwch na'i gilydd.

2.5.8 Holiwyd y Pennaeth Rheoleiddio am y System Flare y cyfeirir ato yn adroddiad Archwilio Mewnol. Eglurwyd mai hwn yw'r system a ddefnyddir i gofnodi a cynhyrchu adroddiadau monitro gan y Gwasanaethau Gwarchod y Gyhoedd, gan gynnwys Iechyd yr Amgylchedd.

2.5.9 Pwysleisiodd y Pennaeth Rheoleiddio fod hwn wedi bod yn gyfnod anodd iawn i'r tîm, ond ei fod yn falch o adrodd fod cynnydd da wedi ei wneud.

2.5.10 Diolchwyd y Pennaeth Rheoleiddio am ei atebion agored a pharod, a gofynnwyd iddo pasio neges i'r holl dîm gan y Pwyllgor Archwilio yn eu llongyfarch am y cynnydd ac am eu llwyddiant yn asesiad Which?

2.6 Canolfannau Hamdden

2.6.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Gwelwyd bod enghreifftiau o ymarfer da a rheolaeth gadarn mewn lle yn rhai o'r Canolfannau Hamdden a archwiliwyd, er mwyn lliniaru ystod o risgiau yng ngweinyddiaeth a rheolaeth y canolfannau. Fodd bynnag, gwelwyd bod nifer o'r meysydd a archwiliwyd angen sylw pellach, yn enwedig meysydd iechyd a diogelwch, bancio incwm a rheolaeth stoc. Mae nifer o wendidau wedi eu darganfod ac oherwydd hyn dylid cymryd camau priodol i gryfhau'r trefniadau o fewn rhai o'r meysydd a archwiliwyd. Mae'r Gwasanaeth Canolfannau Hamdden yn y broses o ail drefnu er mwyn ymdrechu i reoli a lliniaru risgiau canolfannau hamdden yn well yn y dyfodol.

- 2.6.2 Croesawyd David Wood (Uwch Ymgynghorwr Technegol) ac Adam Williams (Is-Reolwr Ardal Tywyn / Bala / Dolgellau) o'r Gwasanaeth Hamdden, Adran Economi a Chymuned, i'r cyfarfod.
- 2.6.3 Rhoddwyd cefndir i'r archwiliad gan yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg. Nodwyd fod archwiliadau ar y Canolfannau Hamdden yn edrych ar y rheolaethau i liniaru ystod eang o risgiau. Efallai nad oedd y risgiau hyn yn unigol yn rhai enfawr, ond gan fod cynifer o bethau sydd angen sylw wrth redeg y canolfannau hamdden, megis arian parod, iechyd a diogelwch, diogelu ayb, cynhelir archwiliad ohonynt yn rheolaidd. Cynigiodd yr Uwch Reolwr hefyd esboniad i'r swyddogion o'r Gwasanaeth Hamdden beth yw pwrpas y Gweithgor.
- 2.6.4 Nodwyd fod yr archwiliad wedi edrych ar sampl o bedair canolfan. Nododd yr Uwch Reolwr efallai y byddai mynd yn ôl i'r drefn o gynnal archwiliadau ar ganolfannau unigol o hyn ymlaen yn fuddiol, gan fod amrediad o ansawdd gweithredu'r systemau yn y gwahanol ganolfannau. Nodwyd mai Canolfan Hamdden Penllyn oedd yr un yn y sampl oedd â'r mwyaf o le i wella o safbwynt rheoli risgiau.
- 2.6.5 Eglurodd yr Uwch Ymgynghorwr Technegol fod gwaith wedi gynnal i edrych ar ganolfannau hamdden yr holl sir, a fod trefniadau newydd yn eu lle ar gyfer ardal Meirionnydd. Dywedodd fod y system gyfrifiadurol wedi cael ei ailadeiladu er mwyn ei gwneud yn haws i staff i'w ddefnyddio. Fel canlyniad, mae systemau monitro yn eu lle wedi eu cryfhau.
- 2.6.6 Roedd yr adroddiad yn cynnwys 18 argymhelliad yn berthnasol i Ganolfan Hamdden Penllyn. Adroddwyd i'r Gweithgor gan y swyddogion o'r Gwasanaeth Hamdden fod 14 o'r rhain eisoes wedi cael eu gweithredu, a dim ond dau 2 argymhelliad sydd heb gael eu gweithredu ym Mhwll Nofio Bangor.
- 2.6.7 Holwyd y swyddogion am drefniadau hyfforddiant i staff. Atebodd yr Uwch Ymgynghorwr Technegol fod cydnabyddiaeth efallai nad oedd staff wedi cael eu hyfforddi yn llawn cyn cael eu rhoi ar ddesg flaen y ganolfan. Yn hynny o beth, mae amrywiad o ran canolfannau – mae rhai canolfannau gyda staff penodol ar gyfer y ddesg, tra mewn eraill mae'r staff yn ymgymryd â'r holl dasgau.
- 2.6.8 Nodwyd mai un o'r materion sydd eto i gael sylw yng Nghanolfan Hamdden Penllyn ydi asesiadau risg tân. Roedd wedi bod yn aneglur pwy oedd yn gyfrifol am beth o fewn y ganolfan honno, ond mae'r mater wedi cael sylw bellach.
- 2.6.9 Mewn ymateb i gwestiwn gan aelod o'r Gweithgor, derbyniwyd cadarnhad fod rhaid i bob aelod o staff gael gwiriad DBS.
- 2.6.10 Er mwyn rhoi'r gwasanaeth yn ei gyd-destun, pwysleisiodd yr Uwch Ymgynghorwr Technegol fod y canolfannau hamdden yn dod ag incwm o £2.7m i'r Cyngor. Mae dros £600,00 yn cael ei dalu trwy ddebyd uniongyrchol erbyn hyn sy'n golygu fod llai o arian parod yn y canolfannau.

2.6.11 Roedd aelodau'r Gweithgor yn gwerthfawrogi fod llawer o bethau i'w gwneud gan staff ar adegau ac fod pwysau arnynt i weithredu. Gofynnwyd i'r swyddogion os oedd yna unrhyw beth yr oeddynt yn teimlo y gallai'r Pwyllgor Archwilio ei wneud i'w cefnogi ymhellach. Nodwyd nad oedd yn unrhyw beth penodol ar hyn o bryd. Yn sgil ad-drefnu o fewn y gwasanaeth, nodwyd fod 4 rheolwr ardal erbyn hyn, yn hytrach na 12 rheolwr ar y canolfannau unigol, ac fod Swyddog Ansawdd wedi ei benodi i gynorthwyo'r holl ganolfannau.

2.6.12 Diolchwyd i'r swyddogion o'r Gwasanaeth Hamdden am fynychu'r cyfarfod ac am eu cadarnhad fod argymhellion yr archwiliad yn derbyn sylw.

2.7 Dilyniant – Porthladdoedd

2.7.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Gweithred yn Anfoddhaol. Gwelwyd allan o'r 33 argymhelliad a wnaethpwyd bod gweithrediad llawn ar 16 argymhelliad, gweithrediad rhannol ar 4 argymhelliad ac 13 argymhelliad heb eu gweithredu. Nid oedd modd i'r Archwiliwr gwirio os cafodd un argymhelliad ei weithredu neu ddim.

2.7.2 Croesawyd Llyr Jones (Uwch Reolwr Economi a Chymuned) a Barry Davies (Pen Swyddog Morwrol a Pharciau Gwledig) i'r cyfarfod.

2.7.3 Eglurodd yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg fod y Gweithgor wedi ystyried yr adroddiad gwreiddiol – oedd wedi derbyn Barn 'C' – tua blwyddyn yn ôl, ond ar adeg y gwaith dilyniant tua hanner yr argymhellion oedd wedi eu gweithredu'n llawn. Roedd ymddangosiad pellach gerbron y Gweithgor yn gyfle i'r Pwyllgor Archwilio ac Archwilio Mewnol i gefnogi'r gwasanaeth i ddelio gydag unrhyw rwystrau sy'n atal gweithredu'n llawn.

2.7.4 Dywedodd yr Uwch Reolwr Economi a Chymuned eu bod yn siomedig fod yr archwiliad dilyniant wedi cael barn anfoddhaol. O safbwynt gosod cyd-destun, eglurwyd y bu stormydd difrifol yn Ionawr 2014 a achosodd llawer o ddifrod. Mabwysiadwyd cynlluniau adfer i ddelio â'r difrod, ac fe cafodd pob un heblaw un o'r cynlluniau eu gweithredu a'u cwblhau erbyn prif dymor yr haf.

2.7.5 Nodwyd fod swydd Uwch Swyddog Harbyrau wedi bod yn wag ers blwyddyn. Yn ystod y cyfnod cafodd cyfrifoldebau'r swydd ei adolygu cyn ei hysbysebu. Mae'r swydd ar fin cael ei llenwi, gyda'r swyddog newydd yn cychwyn ei ddyletswyddau ar 2il Chwefror 2015. Mae dyletswyddau'r swydd yn cynnwys rheolaeth llinell staff harbyrau, a bydd yn delio gyda materion sy'n gysylltiedig gyda'r adroddiad.

2.7.6 Eglurodd y swyddogion o Economi a Chymuned fod y targedau incwm cyfredol wedi eu sefydlu ar sail incwm hanesyddol yn hytrach na realiti'r sefyllfa erbyn hyn. Un o'r ychydig opsiynau sydd ar gael i'r gwasanaeth pan mae sefyllfa o gorwariant (diffyg Incwm) ydi peidio llenwi swyddi pan fyddant yn dod yn wag. Golygai hyn bydd yn fwy anodd a heriol i weithredu argymhellion.

2.7.7 Nodwyd gan y swyddogion fod gwaith sylweddol wedi ei gwblhau ers Medi 2014, pan gynhaliwyd yr archwiliad dilyniant. Derbyniwyd cadarnhad fod 10 o'r argymhellion nad oedd wedi eu gweithredu yn llawn ym Medi bellach wedi eu cyflawni.

2.7.8 Er hyn, roedd y swyddogion yn cydnabod fod gwaith pellach angen ei gwblhau. Cyfeiriwyd at dri argymhelliad sydd angen gwaith pellach, sef:

A16 *Dylid codi anfoneb er mwyn derbyn yr ad-daliad TAW cywir sy'n ddyledus o gostau trydan Canolfan Dyfi am y flwyddyn flaenorol.*

A26 *Dylid adolygu a diweddarau asesiadau risg porthladdoedd yn flynyddol, neu pan fo newid mewn risg, gan nodi dyddiad yr adolygiad ar ben yr asesiad risg.*

A32 *Dylid diweddarau a sicrhau fod rhestr eiddo porthladdoedd yn cael eu cadw'n gyfredol, gan eu hadolygu'n flynyddol.*

Bydd gweithredu'r argymhellion hyn yn flaenoriaeth i'r Uwch Swyddog Harbyrau.

2.7.9 Roedd y Pen Swyddog Morwrol a Pharciau Gwledig yn falch fod yr hyn sydd yn cael effaith ar gwsmeriaid yn dda iawn, ac mai gwendidau yn y trefniadau gweinyddol oedd yn anfoddhaol. Dywedodd nad oedd gwaith gweinyddol yn dod yn naturiol i'r holl swyddogion, a'u bod wedi bod yn rhoi blaenoriaeth i faterion gweithredol.

- 2.7.10 O ran dyfodol y gwasanaeth, nodwyd nad yw'r diwydiant morwrol yn genedlaethol ar ei orau ar hyn o bryd. Mae nifer y cychod wedi lleihau, sy'n creu bwlch incwm sylweddol. Yn ogystal, roedd swydd Harbwrfeistr gwag wedi dwysau'r problemau. Nododd y swyddogion eu bod wedi gwerthfawrogi gwaith yr archwiliwr, gan ei fod wedi bod yn drylwyr iawn. Er hyn, tynnwyd sylw at ymarferoldeb rhai o'r argymhellion megis bancio pob wythnos. Nodwyd hefyd nad oes modd talu gyda cerdyn yn yr Harbyrau, a byddai cymorth gyda'r trefniadau casglu incwm hyn yn cael ei werthfawrogi; byddai hyn yn leihau gwaith gweinyddol yn sylweddol ac yn lleihau risg cadw arian. Roedd y swyddogion o'r farn byddai cymorth gyda sicrhau offer derbyn taliadau drwy gerdyn yn hanfodol bwysig.
- 2.7.11 Eglurwyd fod dau swydd llawn amser ar y strwythur yn Aberdyfi ac Abermaw, ond dim ond am 6 mis y flwyddyn y mae y ddwy ohonynt wedi eu llenwi. Mewn ymateb i gwestiwn gan aelod, nodwyd na ddylai agor yr Academi Hwyllo ym Mhwlheli gynyddu'r pwysau ar y gwasanaeth gan mai cwmni annibynnol fydd yn rhedeg yr Academi. Nodwyd hefyd fod system debyd uniongyrchol wedi cael ei gyflwyno yn yr Hafan.
- 2.7.12 Holodd un aelod o'r Gweithgor am gyfarpar diogelwch yr harbyrau. Rhoddwyd sicrwydd fod siacedi achub yn cael eu archwilio ac eu cynnal a chadw gan gwmni arbenigol yn flynyddol, ond nid oedd hyn wedi cael ei gofnodi ar y system pan ymwelodd yr archwiliwr. Mae gan pob swyddog yr holl gyfarpar diogelwch sydd ei angen.
- 2.7.13 Nodwyd hefyd fod partneriaeth llwyddiannus wedi ei sefydlu gyda cwmni preifat i warchod llithrfa Pwllheli, sy'n dangos y cyfleon sydd ar gael i weithio yn wahanol.
- 2.7.14 I gloi, dywedodd yr Uwch Reolwr Economi a Chymuned ei fod yn teimlo fod gwerth i'r adroddiad, er nad oedd yn deimlad braf gorfod mynd gerbron y Gweithgor. Mae'r adroddiad wedi bod yn ddefnyddiol yn amlygu i holl staff y meysydd hynny lle mae angen gwella ynghyd â phwysigrwydd i gydymffurfio gyda gweithdrefnau'r Cyngor.
- 2.7.15 Diolchwyd i'r swyddogion am fynychu'r cyfarfod, ac amlinellu'r sefyllfa ddiweddaraf.**